

13/6/2021

מרכז מוסאוא: דרישות החברה הערבית מתקציב 2021

בשבועיים הקרובים תאשר הממשלה תוכנית כלכלית לשעת חירום להנעת ה"כלכלה" כלשון משרד האוצרת עד להכנת תקציב מדינה לשנים 2021-2022, שצפוי להיות מאושר עד אוגוסט 2021 בממשלה, ולאחר מכן בכנסת. כחלק מהפעילות המתמשכת של המחלקה כלכלית חברתית במרכז מוסאוא מאז 1999, גיבשנו הצעת ביניים לתוכנית החירום שניתן לשלב בתקציב המדינה שיאושר לשנים 2021-2022.

חשוב לציין כי החלטת הממשלה 922, שאושרה בשנת 2015, הוארכה עד סוף שנת 2021 במטרה למצות את התקציבים שהוקצו לחברה הערבית על פי ההחלטה הנ"ל. לדברי מנהל הרשות לפיתוח כלכלי ביום 21.6.2021 רק 6 מיליארד שקלים מתוך 15 מיליארד שהוקצו לתוכנית נוצלו בפועל.

להלן ההצעות של מרכז מוסאוא:

1. רווחה, מאבק בעוני ושילוב ערבים בשוק העבודה: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים - השר מאיר כהן

מחלקות הרווחה בישובים הערבים סובלות מפערים גדולים כתוצאה מעומק רמת העוני, המגיע ליותר מ-51% מהמשפחות הערביות שחיות מתחת לקו העוני. משרד הרווחה צריך ליישם תוכנית מיידית ולתת מענה לצרכי השירותים החברתיים בתחומים הבאים:

- מתן מענה תקציבי בהפעלת תוכניות רווחה - 100 מלש"ח
- הקמת מבני רווחה - 100 מלש"ח
- הרחבת תוכנית מאבק בעוני - 100 מלש"ח
- הפעלת תוכנית ביטחון תזונתי 50 מלש"ח.
- הפעלת תוכניות ייעודיות לשילוב צעירים ונשים בשוק התעסוקה - 200 מלש"ח

2. משרד הבריאות- השר ניצן הורוביץ

משרד הבריאות, בשיתוף קבוצה של מומחים ערבים, גיבש תוכנית לסגירת פערי הבריאות המובילים למוות בטרם עת של גברים ערבים בממוצע של 8 שנים. התוכנית המוצעת כוללת:

- הסברה - 50 מלש"ח
- תכנון מרכזים רפואיים - 90 מלש"ח
- יישום תוכנית סגירת פערים - 300 מלש"ח
- ההסכמים הקואליציוניים של הממשלה החדשה כוללים התחייבות להקמת בתי חולים בנגב ובגליל. מרכז מוסאוא קורא להקים בתי חולים בישובים ערבים באזור סכנין - עראבה ובעיר רהט.

3. אזורי תעשייה ותעסוקה: משרד הכלכלה השרה אורנה ברביבאי

משרד הכלכלה הכין תוכנית רב שנתית לפיתוח אזורי תעשייה, תעסוקה ומסחר בישובים הערבים. אנו מציעים:

- אימוץ התוכנית הרב שנתית של 2017 בהיקף של 3 מיליארד ש"ח בהתאם להחלטת ממשלה 1539
- הקצאה מיידית של תקציב בסך 100 מלש"ח לפיתוח אזורי תעשייה חדשים
- הקמת ממשק משולב לשירותי תעסוקה והביטוח הלאומי - 50 מלש"ח
- הקצאת ערבות מיוחדת לבנקים המסחריים בסכום של 500 מלש"ח לתמיכה בעסקים בישובים הערבים בתנאים ייחודיים.

- הקצאת תקציב לתוכניות עידוד תעסוקה - 400 מלש"ח
- תיקון נוהל רשויות לניהול הקמת אזורי תעשייה - 50 מלש"ח
- עידוד עסקים קטנים ובינוניים - 50 מלש"ח

4. משבר הדיור - משרדי הפנים והשיכון ומנהל מקרקעי ישראל (זאב אלקין

ואיילת שקד):

הוועדה לתכנון מהיר "ותמ"ל" אישרה תוכניות להקמת עשרות אלפי יחידות דיור בכ- 31 ערים ערביות. משרד המשפטים הציב מכשולים ליישום התוכניות, כולל חובת משרד השיכון להקצות מחצית מיחידות הדיור לתושבים מחוץ לעיריות. מרכז מוסאוא דורש:

- הסרת מגבלות וחסמים שקבע משרד המשפטים
- קידום פרסום מכרזי בנייה בכל הערים בהן אושרו תוכניות.
- יש לסיים את אישור התוכניות ביישובים הנותרים בעקבות הקפאת עבודות "ותמ"ל".
- לתקצב סבסוד ליחידת דיור בסכום של כ- 100,000 ₪
- פיתוח שכונות חדשות לפחות ב- 8 ישובים ערבים - 500 מלש"ח
- הקצאת לפחות 200 מיליון ₪. לפיתוח תוכניות מפורטות לפתרון בעיית הבנייה הלא חוקית ביישובים הערבים וסיום תוכניות מפורטות ואישורן.

5. חינוך והשכלה גבוהה: משרד החינוך - השרה יפעת שאשא ביטון

אנו מציעים:

- המשך יישום התוכנית לשיפור איכות ההוראה במערכת החינוך הערבית בשנת 2021, אשר אושרה במסגרת החלטת הממשלה 922, ולהקצות למטרה זו 100 מיליון שקלים.
- המשך יישום התוכנית לחינוך הבלתי פורמלי - 130 מלש"ח
- השגת היעדים שנקבעו בהחלטה 1560 - 50 מלש"ח
- סגירת פערים בעלות שעות דיפרנציאליות בבתי ספר תיכוניים - 200 מלש"ח
- תכנון בתי ספר להכשרה מקצועית - 100 מלש"ח
- הקמת בתי ספר וכיתות לימוד - 300 מלש"ח לרבות בנגב
- הקמת שלוש מכללות ערביות מתוקצבות מהמל"ג בגליל, המשולש והנגב.

6. רשויות מקומיות: משרד הפנים - השרה איילת שקד

משרד הפנים עוסק במספר תחומים:

מענקי איזון ותקציב פיתוח ברשויות מקומיות:

- תגבור מענק פיתוח חד פעמי לרשויות התוכנית - 200 מלש"ח
- תגבור מענק שוטף חד פעמי לרשויות התוכנית - 150 מלש"ח
- ניצול התקציב שהיה אמור לעבור לרשויות מהמשרד (הניצול עמד על כ- 42.7%)

פרויקטים אסטרטגיים ופיתוח:

- הקצאת 500 מיליון ₪. ליישם פרויקטים של פיתוח ברשויות המקומיות הערביות בתחומים שונים.

- הקצאת 50 מיליון ₪ לתוכנית לפיתוח כוח אדם אנושי ברשויות מקומיות ערביות.

7. משרד התחבורה - השרה מירב מיכאלי

במסגרת הפרויקטים העיקריים לפיתוח של הממשלה, אנו מציעים:

- ביצוע פרויקטים לתחנות רכבת המגיעות לערים טייבה, טירה, אום אל פאחם, סכני ונצרת.
- הקצאת תקציבים לחיבור כל היישובים הערבים לתחבורה ציבורית בשווי 200 מיליון.
- הקצאת תקציבים לתשתיות (כבישים) עירוניים ובינעירוניים בסכום של 500 מיליון.
- הקצאת תקציבים לרשות הלאומית לבטיחות בדרכים בסכום של 50 מיליון שקל. כדי להילחם בתאונות דרכים.

8. משרד החקלאות ופיתוח הכפר - השר עודד פורר

התייחסנו בשנים קודמות לדיווחים לפיהם משרד החקלאות הישראלי הוא משרד החקלאות היהודי, מכיוון שהוא אינו מקצה תקציבים לפיתוח המגזר החקלאי הערבי.

- אנו מציעים להקצות 100 מיליון ₪. לתמוך ולפתח את המגזרים החקלאיים הערביים בהתאם לצרכי המגזר הזה בתחומי תשתיות כמו דרכים חקלאיות, פינוי דירים וסיוע להקמת תאגידי חקלאות וסבסוד חקלאים לא מתואגדים.

9. תיירות: משרד התיירות - השר יואל ריזבוזוב

משרד התיירות מפלה לרעה ובאופן שיטתי את תחום התיירות בחברה וביישובים הערבים, כולל פיתוח נצרת, כפר כנא, דבוריה, גייסר אל זרקא, כפרי הנגב אשר לא קיבלו תקציבים.

- אנו דורשים הקצאה של 150 מיליון ₪ להשקעה במיזמי תרבות ביישובים הערבים.

10. ביטחון פנים: המשרד לביטחון פנים - השר עומר בר ליב

למשרד לביטחון פנים מוקצים תקציבים גדולים להקמת יחידות משטרה המשרתות פרויקטים פוליטיים, הראשון שבהם הוא יחידת יואב, הפועלת ליישום צווי הריסה בנגב. אנו מציעים לפזר את יחידת יואב ולהעביר את תקציבה ליחידה למאבק באליםמות ובנשק ללא רישיון בחברה הערבית. כמו כן יש לבטל את התמיכה שנותן משמר הגבול לארגון הימים "השומר החדש".

תקציבים שמתפנים ניתן להשקיע בפיקוח העירוני ביישובים הערבים.

11. תרבות וספורט: משרד התרבות והספורט - השר חלי טרופר

אנו מציעים:

- להוסיף לבסיס תקנה לתרבות ערבית - 60 מלש"ח
- להפעיל באופן מיידי את תוכנית עוגני תרבות ותרבות בפריפריה - 30 מלש"ח

- הקצת 100 מלש"ח ליישום תוכנית אב למבנים תרבותיים
- התאמת מבנים היסטוריים של משרד התרבות - 100 מלש"ח
- הקמת עוגני תרבות אזוריים - 15 מלש"ח
- הקצאת 30% מתקציב הטוטו, שעבר למשרד, להצמחת תחומי ספורט ביישובים הערבים.
- הקצאת 25% מסך תקציב התמיכה לבניית מתקני ספורט חדשים ושיפוץ מתקני ספורט קיימים

12. שוויון חברתי: משרד השוויון והגמלאים - השרה מירב כהן

אנו מציעים:

- לתקצב את הרשות לפיתוח כלכלי ביישובים בסכום של 50 מלש"ח בשנה כדי שתוכל לתפקד ולסייע במימוש פרויקטים שלא ניתן לתקצב אותם על ידי משרד הממשלה השונים.
- להבטיח תקציב יחסי שוויוני בתחום השירותים לקשיש,
- לשפר את הייצוג ההולם של העובדים הערבים בכל אגפי המשרד.

13. תקשורת: שר התקשורת יועז הנדל

אנו מציעים:

- הקצאת תקציב של 50 מיליון ₪. לפתח תכני טלוויזיה בשפה הערבית.
- הקצאת 100 מיליון ₪. כדי לפתור את בעיית חיבור האינטרנט המהיר ביישובים הערבים, שהיה אמור להתבצע על ידי חברת הוט לפי תנאי הזכייה במכרז של משרד התקשורת.

14. הייטק ומדע: משרד המדע והטכנולוגיה - השרה אורית פרקש הכהן

הממשלה שמה לנגד עיניה להעלות את אחוז עובדי ההיי-טק במדינה ל-15% מכוח העבודה. למרבה הצער, ישנם מעט מוסדות העובדים במתחום זה, כולל אגודת הגליל ומרכז המחקר האזורי למשולש.

- יש להקצות לפחות 200 מיליון ₪. לתמוך במגזרי ההיי-טק והמדע ביישובים הערבים.

15. איכות הסביבה: המשרד להגנת הסביבה - השרה תמר זנדברג

אנו מציעים:

- פינוי מטרדים והסדרת פינוי אשפה ברשויות - 50 מלש"ח
- פיתוח תחום המיחזור של סוגי הפסולת השונים - 50 מלש"ח
- הנגשת שירותי רשות הטבע והגנים לציבור הערבי תוך שיתוף פעולה עם האזרחים הערבים לרבות בפרויקטים כמו כפר הדייגים בג'יסר אזרקא, הכרמל, בית ג'אן - 100 מלש"ח

16. דתות: המשרד לשירותי דת - השר מתן כהנא

משרד הדתות תומך בהעסקת אנשי דת יהודים ומוסלמים בלבד. המשרד מתעלם מצרכיהם של דתות אחרות לבנות ולתקן מוסדות דת ולספק שירותים לציבור. אנו מציעים להקצות 20 מיליון ₪. למטרה זו.

17. משרד האוצר - השר אביגדור ליברמן, בליווי השר חמד עמר

אגף תקציבים

אגף תקציבים מפקח על גיבוש תקציב המדינה לשנים הקרובות. אנו זקוקים לייצוג ערבי באגף זה, כמו כן, הקצאת תקציב לעריכת תוכנית פיתוח ארוכת טווח בשיתוף פעולה עם מוסדות כלכליים ערביים, כולל ועדת ראשי הרשויות הערביות המקומיות וארגוני החברה האזרחית.

אגף החשב הכללי

אגף החשב הכללי מפקח על תשלום תקציבי הממשלה. עלינו לבנות ולפתח את מערכת היחסים של אגף זו עם מוסדות כלכליים ואזרחיים ועם הרשויות המקומיות הערביות.

18. ערים מעורבות:

החלטות הממשלה הקודמת הוציאו את הערים המעורבות מההחלטות שלהן ולא הקצו תקציבים מתאימים לתושביהן הערבים, שהם כ-11% מכלל התושבים. אנו מציעים להקצות 150 מיליון ₪. לפתח שירותים בשכונות ערביות בערים מעורבות על פי קריטריונים סוציו-אקונומיים ברורים. הכוונה לשכונות ערביות ביישובים: לוד, רמלה, חיפה, עכו, נוף הגליל, יפו, מעלות תרשיחא).

19. משרד המשפטים - השר גדעון סער:

- ישנם מספר חוקים שיש לשנות אותם ביניהם:
- חוק האזרחות – הוראת שעה משנת 2003
- חוק חשמל – הוראת שעה שתאפשר אספקת שירותי חשמל לבתים ללא רישיון, ואשר לא מיועדים להריסה.
- חוק קמיניץ – תיקון חוק התכנון והבנייה שיחייב את גופי התכנון בייצוג הולם של ערבים בגופים אלו כמו כן לשתף את האוכלוסייה הערבית בקביעת לוחות זמנים לאישור התוכניות.
- חוק הרשות לפיתוח הנגב משנת 1991

במחלקה הכלכלית חברתית במרכז מוסאוא יש מסמך מפורט שניתן להשתמש בו לקראת הדיונים על תקציב המדינה.

לפרטים נוספים:

ג'עפר פרח, מנהל director@mossawa.org
סוהא סלמאן מוסא, מנהלת שותפה suha@mossawa.org